

[Poul Møller.]

seelser, måske endda for de allervorste forbrydelsers vedkommende en mildere behandling. Den gamle rigsdag og nu dette høje ting kunne naturligvis have forlangt ordentlig og stadig orientering om den førte benådningspraksis. Hvis man af hensyn til resocialiseringsbestrebelseerne havde ønsket at undgå offentlig debat herom, havde der været udvej for på anden måde at få de fornødne oplysninger. Jeg er næsten overbevist om, at rigsdagen i så fald havde været i stand til på et tidligere tidspunkt at standse den udviklede praksis. Rigsdagen og dermed også størsteparten af det nuværende folketingets medlemmer må derfor ved den debat, som i dag føres, holde sig for øje, at har vi ikke begået anden synd, har vi i hvert fald begået en undladelsessynd ved ikke tilstrækkelig vågent at holde udviklingen under observation. At den udviklede praksis ligger langt udenfor det, som har været forudsat fra lovgivningsmagts side, er jeg overbevist om.

Da forræderiloven i maj 1945 behandlede og vedtoges af rigsdagen, skete det under den udtrykkelige forudsætning, som blev tiltrådt af den daværende justitsminister, Busch-Jensen, og som bl. a. fremgik af landstingets udvalgsbetænkning og en række ordførertaler, at det kun var de grovere forbrydelser, der skulle sanktioneres med straf, og minimumsstraffen fastsattes derfor til 4 år og under formildende omstændigheder til 1 år. Da loven skulle føres ud i livet, brød anklagemyndigheden og dens øverste chef sig fejl om dette direktiv fra rigsdagen. Tiltale blev rejst i et omfang, som gik langt ud over den udtrykkeligt udtalte forudsætning, og domstolene benyttede sig derfor i vid udstrækning af deres ret til under formildende omstændigheder at nedsætte straffen til 2—3 år. Vi fik altså derved i det første år efter 5. maj 1945 en praksis fra anklagemyndighedens side i strid med det løfte, som justitsministeren havde givet rigsdagen vedrørende de mildeste forseelser, og domstolene prøvede derfor at lappe herpå ved at benytte retten til at gå under den minimale straf af 4 år, vel nok mere end tanken egentlig havde været, altså hvor der ikke forelå egentlig formildende omstændigheder.

Da nogle domstole imidlertid ikke benyt-

tede sig af denne ret til strafnedsættelse, og da derved var fremkommet en uensartet praksis, forsøgte daværende justitsminister Elmquist, således som den højtærede justitsminister har redegjort for det i dag, i begyndelsen af 1946 at komme de små forbrydere til hjælp ved et lovforslag, som tog sigte på følgende: For det første at nedsætte den normale minimumsstraf fra 4 år til 1 år. Minimumsstraffen for grove forbrydelser på 10 år blev ikke foreslået ændret. For det andet at foreslå adgang til prøveløsladelse for landssvigere på de i borgerlig straffelovs § 38 fastsatte vilkår, d. v. s. når to trediedele af straffetiden er udløbet. Denne adgang gjaldt alle forbrydelser, både de mildere og de grovere. For det tredje at give ankenævnet ret til at føre den på det tidspunkt foreliggende, af de grunde, som jeg omtalte før, uensartede praksis i indbyrdes harmoni ved at indstille til justitsministeren, at de for hårdt dømte blev benådet i overensstemmelse med den nye lov; denne del af ankenævnets virksomhed vedrørte altså kun de mildere forseelser, hvis behandling ved den uensartede praksis havde været i modstrid med den nye lovs nye strafferammer for mildere forseelser. For det fjerde at fjerne begrebet „tab af almen tillid“, hvorved det første beskudne skridt til en resocialisering af landssvigerne blev taget. De dømte skulle ikke længere, således som landsforræderiloven af maj 1945 forudsatte, for tid og evighed være at betragte som en pariakaste.

Et flertal gennemførte lovforslaget med den ændring, at den normale minimale strafferamme blev 2 år i stedet for som foreslået 1 år. Der skete altså en skærpelse fra rigsdagens side. Socialdemokratiet og det kommunistiske parti gik imod disse ændringer, idet socialdemokratiets ordfører, hr. Busch-Jensen, endnu ved denne lejlighed, den 21. maj 1946, udtalte — det findes i folketingstidende for 1945—46, spalte 5299 — at det ikke var faldet ham i øjnene,

„at nogen skulle være dømt med urette eller var idømt strengere straf, end han havde fortjent.“

Fra alle sider blev det fremhævet, både i folketinget og i landstinget, at lovforslaget kun havde til formål at gennemføre en